

werkblad Linnaeus

Carolus (Carl) Linnaeus werd geboren in Zweden in 1707. Hij studeerde medicijnen. Tijdens zijn studie maakte hij een onderzoeksreis naar Lapland, waar de Samen wonen. Carl raakte erg onder de indruk van hun leefwijze.

In 1735 kwam Linnaeus naar Nederland. Hij ging naar Harderwijk om er te promoveren. Carl is maar een weekje in Harderwijk gebleven, daarna vestigde hij zich in Holland. Hij werd de lijfarts en hortulanus* van een schatrijke Amsterdamse bankier. Die had een grote verzameling *naturalia* (schelpen, opgezette dieren, gedroogde planten, enz.) en op zijn landgoed bij Haarlem bovendien een tuin met exotische planten. Dat kwam goed uit, want Linnaeus werkte aan een nieuwe naamgeving voor alle hem bekende planten en dieren.

Bij Linnaeus bestaat een wetenschappelijke naam uit twee delen. Het eerste deel (met een hoofdletter) geeft het geslacht aan, het tweede deel (met een kleine letter) de soort. Het linnaeusklokje bijvoorbeeld heet *Linnaea borealis*, de moderne mens heet *Homo sapiens*. Zoals je ziet zijn het Latijnse namen, want dat was de taal van de wetenschap. Linnaeus' systeem werd algemeen overgenomen. Zo wisten de geleerden voortaan precies om welke soort het ging, of ze nu uit Duitsland, Engeland of uit Nederland kwamen. Bijzonder was dat Linnaeus de mens indeelde bij de zoogdieren, en wel in de orde van de *primaten*, net als de apen. Voor die tijd werd de mens ook biologisch gezien als een heel apart wezen beschouwd.

In 1738 ging Linnaeus terug naar Zweden. Hij werd professor en bleef verder werken aan zijn naamgevingssysteem. Zijn werk is erg succesvol gebleken, want als er een nieuwe soort wordt ontdekt, dan krijgt die nog altijd een naam volgens het systeem dat Linnaeus bijna drie eeuwen geleden heeft uitgedacht.

* Een *hortulanus* is iemand die een *hortus* (een tuin met bijzondere planten) beheert.

Vragen & Opdrachten

Gebruik zo nodig een atlas en een woordenboek.

1. Topodetective

a. De Universiteit van Harderwijk bestaat niet meer. Maar Harderwijk bestaat natuurlijk nog wel. In welke provincie ligt deze voormalige Zuiderzeestad eigenlijk?

.....

b. Linnaeus werd professor aan de Universiteit van Uppsala. Uppsala is de vierde stad van Zweden. Het ligt niet ver van de Zweedse hoofdstad. Hoe heet de hoofdstad van Zweden?

.....

2. Onderzoeksreis naar Lapland

Linnaeus was onder de indruk van de Samen. Hoe worden zij ook wel genoemd?

.....

3. Reizen in vroeger tijden

Op 16 juni 1735 reisde Linnaeus van Amsterdam naar Harderwijk. Welk vervoermiddel zal hij hebben gebruikt?

- 'de benenwagen'
- boot
- fiets
- trein

4. De Taalmakerij: pimp je woordenschat!

In de rechter kolom staan tien woordbetekenissen. Zet in de linker kolom het bijbehorende woord. Kies uit: *arboretum*, *botanie*, *botanicus*, *determineren*, *flora* (2x gebruiken), *herbarium*, *hortus botanicus*, *rosarium* en *vegetatie*.

- a. = begroeiing
- b. = de soortnaam bepalen
- c. = boek over de plantensoorten van een gebied
- d. = plantenwereld (alle plantensoorten in een
- e. = plantkunde
- f. = plantkundige
- g. = rozentuin
- h. = tuin met bijzondere bomen
- i. = plantentuin van een universiteit
- j. = verzameling gedroogde planten

5. Wat is niet waar?

Linnaeus was een ...

- bioloog
- dokter
- Same
- Zweed

6. Wat is wel waar?

Linnaeus geloofde dat ...

- de mens afstamt van de aap.
- de aap en de mens een gemeenschappelijke voorvader hebben.
- de mens eigenlijk een slimme aap is.
- de mens een zoogdier is.

7. Linnaeus geloofde in het scheppingsverhaal

Linnaeus geloofde dat de planten en dieren zoals wij die kennen, geschapen zijn door God. In de 19e eeuw kwam de *evolutietheorie*. Die zegt dat de soorten zijn ontstaan uit andere soorten. Welke wereldberoemde Engelse bioloog is de grondlegger van de evolutietheorie?

- Achmed Darwin
- Daan Darwin
- Charles Darwin
- Karel Darwin

8. Wat is wel waar?

Darwin geloofde dat ...

- de mens afstamt van de aap.
- de aap afstamt van de mens.
- de mens eigenlijk een slimme aap is.
- soorten ontstaan uit andere soorten.

9. Naturaliënkabinetten

Een van de redenen waarom ons land voor Linnaeus zo interessant was, was dat je hier veel naturaliënkabinetten had: verzamelingen van opgezette dieren, schelpen enz. Waarom zou je hier van zulke verzamelingen gehad hebben?

(Tip: denk aan de VOC!)

.....
.....

10. Laat je kersenpit kraken!

Vroeger waren veel artsen tevens plantkundige, net als Linnaeus. Waarom was dat?

.....
.....

11. Extra: Taalmakerij

Je schrijft een persoonsnaam met een hoofdletter. Maar als zo'n naam in een dieren- of plantennaam zit, zoals bij *linnaeusklokje*, schrijf je een kleine letter. Dat geldt ook voor aardrijkskundige namen.

Geef een voorbeeld van een Nederlandse dieren- of plantennaam met een aardrijkskundige naam erin. Tip: denk maar een Afrikaanse rivier. Of aan *Crocodylus niloticus* of *Hippopotamus amphibus*! ;-)

.....

De antwoorden vind je hier: <http://www.surfspin.nl/namen.html>.